

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

2(1992), št. 5

25. maj 1992

V SREDIŠČU POZORNOSTI

OBISK MEDNARODNEGA CENTRA ZA ISBN V BERLINU IN FRANKFURTU

V času med 12. in 15. majem 1992 sem obiskala *Mednarodni center za ISBN* v Berlinu in *Agencijo za ISBN* v Frankfurtu, ker smo želeli pridobiti nekaj dodatnih informacij za takojšnje delo **Slovenske agencije za ISBN**. Naša prizadevanja za slovensko samostojno mednarodno skupino v sistemu mednarodne standardne knjižne številke je v procesu osamosvajanja podprlo Ministrstvo za kulturo in omogočilo ustanovitev Slovenske agencije za ISBN, ki bo delovala pri Narodni in univerzitetni knjižnici.

Mednarodni center za ISBN deluje pod okriljem *Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz* v Berlinu in tja sem bila namenjena najprej, da se seznanim s splošnimi značilnostmi in nalogami mednarodnega centra. Tu vodijo nadzor nad pravilno uporabo sistema ISBN in skrbijo za njegov nadaljnji razvoj ter za njegovo razširjenost v svetu, svetujejo pri ustanavljanju posameznih agencij, ter jim pomagajo pri premagovanju začetnih težav, dodeljujejo začetne skupine števil in predlagajo

razpon založniških števil. Tu se stekajo vsi podatki o založnikih, njihovih naslovih in njihovi velikosti. Na podlagi teh podatkov izda Mednarodna agencija za ISBN vsako leto publikacijo z naslovom *Publishers' International ISBN Directory*, ki jo poznamo skorajda v vsaki večji knjižnici. Poleg tega izdajo občasno še *ISBN Newsletter*, ki prinaša na štirih straneh kratke novice iz dogajanja po svetu z zvezi z ISBN sistemom. V lanskem letu pa je izšla že 12. številka revije *ISBN Review*, ki prinaša daljše članke o sistemu ISBN, letna poročila posameznih centrov, poglede in izkušnje v posameznih deželah, novice in navodila ter razvojne načrte.

Mednarodni center za ISBN organizira vsako leto v tednu po Frankfurtskem knjižnem sejmu tudi srečanje svojega svetovalnega/upravnega telesa (*Advisory Panel*) z vsemi, ki sodelujejo v posameznih centrih širom sveta. Lanski je bil v Londonu, letos pa bo v Berlinu.

Kaj ISBN sploh je?

To je mednarodni sistem številčenja publikacij z namenom enkratne identifikacije vseh publikacij za boljšo mednarodno izmenjavo podatkov o publikacijah.

ISBN je enkratna in nezamenljiva številka za en sam naslov, eno samo vezavo in za eno samo nespremenjeno izdajo istega založnika.

Kako je ISBN sestavljen?

ISBN je sestavljen iz oznake ISBN in desetih števil, razporejenih v 4 skupine, ločenih med seboj z vezajem ali presledkom:

- 1. skupina števil označuje nacionalno, geografsko ali jezikovno skupino
- 2. skupina števil je številka založnika znotraj prve skupine
- 3. skupina števil je enkratna številka naslova, ki jo posamezna založba določi svojim izdajam
- 4. skupina je enomestna kontrolna številka

Npr. *User's manual* Mednarodnega ISBN centra v Berlinu ima naslednjo oznako

ISBN 3-88053-026-2

pri čemer je

3: mednarodna številka nemško govorečega področja

88053: založniška predpona

026: številka naslova v okviru založbe

2: kontrolna številka.

Če torej poznamo ISBN neke publikacije, potem lahko brez težav ugotovimo:

1. državo ali jezikovno skupino, kjer je publikacija izšla
2. ime založbe, ki je publikacijo izdala
3. naslov publikacije, vezavo in izdajo

Založnikom z večjo produkcijo se dodeli krajša, založnikom z manjšo produkcijo pa daljša številka založnika.

Katere publikacije imajo ISBN?

ISBN oznake imajo publikacije:

- knjige in brošure,

- publikacije na različnih medijih,
- didaktični kompleti (filmi, video in posojnice),
- knjige na kasetah,
- računalniški programi,
- elektronske publikacije (strojno čitljivi zapisi, CD ROM)
- mikrooblike
- publikacije v Braillovi pisavi,
- zemljevidi, ki so namenjeni knjižnemu trgu

ISBN oznak nimajo:

- časniki in časopisi (serijske publikacije)
- muzikalije
- separati iz časopisov
- grafični listi in grafične mape brez naslovnice in besedila
- reklamni materiali (prodajni katalogi, knjižni in umetniški katalogi brez bibliografske vrednosti, proizvodni programi, ceniki, prospekti, navodila za uporabo, tehniška navodila, vabila)
- plakati, stenski časopisi in letaki
- gledališki listi, koncertni in drugi prireditveni programi
- učni in delovni načrti šole in druge izobraževalne ustanove, poročila in drugo šolsko gradivo v obliki rokopisa/tipkopisa
- različni žepni koledarji, rokovniki
- obrazci, formularji, vpisni listi
- glasbene kasete in plošče

Ena ISBN oznaka se sme uporabiti samo *ENKRAT*. Za različne formate se uporabi različne ISBN, prav tako tudi za različne ve-zave in popravljene izdaje, kjer naj bodo na-vedene tudi ISBN oznake prejšnjih izdaj z na-vedbo posamezne izdaje.

ISBN imajo lahko tudi publikacije v več zvezkih, kjer bo celota imela en ISBN, vsak posamezen zvezek pa še svojega. Zaželeno je, da v takem primeru publikacija nosi ISBN ce-lote, ISBN določenega zvezka, pa tudi ISBN ostalih zvezkov.

Če publikacija izide v sodelovanju dveh založb, lahko vsaka založba navede svoj ISBN, predvsem pa založba, ki je zadolžena za distri-bucijo publikacije.

Pri prevodih naj bo v publikaciji naveden tudi ISBN izvirne izdaje.

Kje se tiska ISBN?

Založba mora ISBN natisniti na vidnem me-stu: na hrbtu naslovne strani ali, če drugače ne gre, na dnu naslovne strani same, v de-snem kotu zadnje strani platnic, pa tudi na ščitnem ovoju. Pred številkami mora obvezno stati mednarodna kratica ISBN.

Založbe, ki to številko uporabljajo, jo mo-rajó dosledno navajati v vseh svojih katalogih. ISBN morajo biti navedeni tudi v vseh nacio-nalnih bibliografijah.

ISBN koristi založbam, knjigarnam in knjižnicam, pa tudi posameznikom (uvoz-izvoz, obdelava naročil, evidenca prednaročil, fakturiranje, skladiščna služba, inventure naročanje, medbibliotečna izposoja ...)

ISBN omogoča registracijo *copyrighta*.

Naša naloga bo posredovati Mednarodnemu centru vse podatke, ki jih potrebujejo pri svo-jem delu.

V Frankfurtu sem obiskala nacionalni cen-ter za ISBN za združeno Nemčijo. Za razliko od nekaterih drugih centrov, ki delujejo tako kot naša v okviru nacionalne knjižnice, de-

luje nemška agencija pod okriljem Združenja založnikov, knjigotržcev in knjigarnarjev (*Buchhändler-Vereinigung*). Tu sem dobila ne-kaj konkretnih napotkov za delo centra sa-mega, predvsem pa navodila, da je potrebno s številkami izredno racionalno postopati, si-cer se zgodi, da se številke prehitro porabijo. Teh pa pri vsej svetovni produkciji že počasi primanjkuje. Samo v Nemčiji imajo vsako leto 2.000 novih založnikov.

Nemci so pri svojem delu izredno natančni in praktični, zato so me kar zasuli z različnim materialom, kako postopati v različnih fazah dela. Rezultat njihovega dela pa je, letos že v 6 zvezkih, izdana publikacija z naslovom *Ver-zeichnis Lieferbarer Bücher*. Založniki, knji-gotržci in knjigarnarji so pokazali izredno ve-liko zanimanje za to publikacijo in v njej radi sodelujejo. Poleg tega izdaja to Združenje vsako leto tudi *Adressbuch für den deutsch-sprachigen Buchhandel*. Te publikacije seveda tudi prodajajo.

Pa še ena zanimivost: na tem mestu se ukvarjajo tudi z zgodovinskimi podatki o založnikih (kdaj je določen založnik začel delo-vati, katero je bilo njegovo delovno področje - kar po UDK, njegova preimenovanja ...). Svoje delo seveda opravljajo z računalnikom, ki pa ni vezan na knjižnico.

V obeh centrih so bili kolegi izredno prijazni in so me lepo sprejeli, povsod so mi pri prema-govanju začetnih težav ponudili svojo nadalj-njo pomoč in mi zaželeli veliko uspeha ter me povabili na letošnje srečanje *Advisory Panel* v Berlinu.

Pa še nekaj besed o ISBN pri nas: v aprilu nam je Mednarodni center za ISBN dodelil sa-mostojno številko, ta je **961-**. V Narodni in univezitetni knjižnici smo pripravili kratko po-jasnilo o ISBN sistemu in vprašalnik, na pod-lagi katerega bomo kasneje določili založniške številke. Založnike smo naprosili za stalno so-delovanje, vendar pa morajo do nadaljnjega dogovora vsi založniki, ki so že imeli ISBN v

okviru Jugoslavije (86-), te številke do konca izrabiti, šele nato jim smemo dodeliti nove. Upajmo, da bo nadaljnji dogovor za nas bolj ugoden.

Alenka Kanič

KOOPERATIVNI ONLINE BIBLIOGRAFSKI SISTEM IN SERVISI — COBISS

Na pobudo Narodne in univerzitetne knjižnice je bil dne 23.4.1992 sestanek v zvezi s ponudbo in pogodbami informacijskega servisa IZUM - COBISS. NUK je sklicala sestanek kot republiška matična knjižnica in kot nosilka funkcije koordinatorja in redaktorja sistema vzajemne katalogizacije zaradi številnih vprašanj, ki so jih imele knjižnice različnih tipov ob prejemu gradiva "*Ponudba informacijskega servisa IZUM/COBISS*" sredi aprila.

Sestanka se je udeležilo 38 predstavnikov iz naslednjih institucij: Ministrstvo za znanost in tehnologijo, Ministrstvo za kulturo, Univerza v Ljubljani, NUK, UKM, splošnoizobraževalnih knjižnic Kranj, Novo mesto, Nova Gorica, Ljubljana, Koper, Ravne, Maribor, Murska Sobota, Zveze splošnoizobraževalnih knjižnic Slovenije, SAZU, CMK, BTF, ODKJG, CEK, FER, FAGG-OGG, Montanistika.

Prisotni so po dveinpolurni razpravi soglasno sprejeli naslednja stališča in sklepe:

1. Vsi prisotni podpirajo sodelovanje v tako zastavljenem sistemu in so pripravljeni v njem po svojih možnostih aktivno sodelovati.
2. Nekateri vidiki sodelovanja niso povsem jasni, dodatne nejasnosti in dileme so se pojavile tudi v zvezi z nedavno prispelim dokumentom *Ponudba informacijskega*

servisa IZUM-COBISS in priloženimi pogodbami o sodelovanju.

3. Oblikuje naj se delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov financerjev, NUK, Zveze SIK Slovenije in obeh univerz, ki naj v dogovoru z IZUM razčisti nejasnosti in razreši sporna vprašanja na način, ki bo ustrezen za oba podpisnika pogodbe.
4. Zaradi okoliščin, ki so vezane na delovanje navedene delovne skupine, prisotni zahtevajo odlog vseh časovnih terminov, navedenih v *Ponudbi* in posameznih pogodbah, za 30 dni.

Ana Martelanc

SKLEPI SESTANKA O PONUDBI IZUM ZA VKLJUČEVANJE KNJIŽNIC UNIVERZE V LJUBLJANI V SISTEM VZAJEMNE KATALOGIZACIJE COBISS, 24.4.1992

Sestanka so se udeležili direktor IZUM mag. Tomaž Seljak, predsednik komisije za informatiko prof. dr. Tomaž Pisanski, predsednik projektne sveta za univerzni informacijski sistem prof. dr. Slobodan Žumer, predstavnik CTK mag. Marjan Babič, predstavnica NUK Lidija Wagner, predstavnika NUK Melita Ambrožič in Stanislav Bahor, predstavnik CMK mag. Primož Južnič, predstavnika CEK prof. dr. Zarjan Fabjančič in T. Biber, predstavnik CBK mag. Tomaž Bartol, predstavnik IZUM Alojz Urbajs, pomočnik glavnega tajnika Univerze v Ljubljani Miroslav Birk.

Na ponudbo IZUM knjižnicam ljubljanske univerze za vključitev v sistem COBISS se je odzval predsednik komisije za informatiko s pripombami, da zaračunavanje storitev v okviru sistema ni sprejemljivo, ker je IZUM javni zavod, financiran iz republiškega proračuna. Ponudba ne omogoča delovanja sistema na ravni centralnega kataloga knjižničnega informacijskega sistema ljubljanske univerze. Slovenski del sistema bi moral biti ločljiv od mednarodnega oz. jugoslovanskega. Predložil je, naj za knjižnice ljubljanske univerze podpiše pogodbo en sam podpisnik na ravni univerze. Dokler se ta vprašanja ne rešijo, naj knjižnice s podpisovanjem pogodb počakajo.

Ta stališča so bila v celoti sprejeta na izredni seji komisije za informatiko 22.4. t. l. in predstavljena na sestanku knjižnic v NUK 23.4. t. l.

V razpravi je bilo ugotovljeno:

Univerza v Ljubljani je zainteresirana, da se njene knjižnične enote vključijo v sistem COBISS, zato je treba odprta vprašanja rešiti. Podpis pogodbe s strani Univerze v Ljubljani za vse članice bi pomenil uresničevanje sprejete koncepta nove univerzitetne knjižnice.

Po veljavnih statutarnih določilih univerza lahko po sklepu univerzitetnega sveta opravlja skupne zadeve za članice na področju enotnega informacijskega in računalniškega sistema.

Predstavnika IZUM sta pojasnila, da gre v zvezi s financiranjem in plačevanjem storitev za nesporazum, ker člani COBISS, financirani iz republiškega proračuna, regularnih storitev oz. članarine v sistemu ne plačujejo. Sredstva Ministrstva za znanost in tehnologijo za sodelovanje teh ustanov v sistemu tudi niso dana namensko za uporabo le v IZUM. IZUM se financira iz programa ministrstva na osnovi realnih stroškov, ne na osnovi seštevka članarin. Zaradi sredstev iz članarin, ki jih

IZUM zaračunava na profitni osnovi drugim članom, se bodo stroški delovanja na enoto zmanjševali, kar bi moralo voditi do znižanja članarine. Članarine, navedene v pogodbah, ki naj bi jih knjižnice podpisale, so samo element za oceno stroškov na enoto ob definiranih izhodiščih (ocena 30.3.1992).

Zaradi sredstev ministrstva, porabljenih za vključevanje v COBISS, se ne bi smela zmanjšati sredstva za drugo knjižnično dejavnost.

Po zagotovitvi predstavnika IZUM bi pod temi pogoji morale biti članicam ljubljanske univerze brezplačno dostopne vse standardne usluge tega sistema vzajemne katalogizacije.

Predstavnica NUK je omenila, da so s pogodbo ponujene usluge sistema zadostne za potrebe dela Slovenske bibliografije. Po mnenju IZUM velja isto za potrebe habilitacijskih komisij.

Odprta so ostala nekatera vprašanja možnosti vstopov v sistem glede na specifične potrebe uporabnikov ljubljanske univerze. Glede sistema bi bilo manj nesporazumov, če bi organizirali njegovo predstavitev, kar bi bilo izvedljivo v NUK.

Ker je v primeru univerznih knjižnic plačnik storitev sistema republiški proračun, je vprašanje, če je pogodba sploh potrebna, toliko bolj, ker gre za pogodbo neenakopravnih partnerjev. Ta odnos bi se lahko uredil s pristopno izjavo o pristajanju uporabnika na pravila sistema. Predstavnika IZUM je odgovoril, da gre le za ceno storitve kot kalkulativen element ter za pogodbo med pravno osebo, delodajalcem uporabnika (fakulteto) in IZUM, ki določa pravila obnašanja kot pogoj za vstop v sistem. Ne nasprotuje posredniški vlogi Univerze v Ljubljani, ki lahko po dogovoru določi okvirne pogoje svojim članicam za vstop v sistem COBISS.

Sklenjeno je bilo, da se udeleženci pogovora, predstavniki ljubljanske univerze sestanejo v ponedeljek, 4.5. t. l. ob 9. uri pri pomočniku

glavnega tajnika Miroslavu Birku in pripravijo elemente pogodbe med Univerzo v Ljubljani in IZUM. Pogodba naj bi v skladu z veljavnim statutom univerze in glede na 4. člen odloka o ustanovitvi IZUM, ki določa, da ima univerza v upravnem odboru IZUM predstavnika, urejala po dogovoru s članicami Univerze pogoje za njihov vstop v sistem COBISS. Ti pogoji izvirajo iz zahtev in potreb knjižničnega informacijskega sistema Univerze v Ljubljani. Pogodba naj bi zagotavljala brezplačne usluge sistema COBISS v standardnem obsegu vsakemu članu (delavcu, študentu) ljubljanske univerze. Ta pogodba mora biti pripravljena v 14 dneh.

IZUM pristaja, da se podpisovanje pogodb odloži za 30 dni, v tem času pa zaradi nepodpisanih pogodb ne bo izvajal konsekvenc.

J. Stanek, l. r.

ŠE O OBVEZNEM IZVODU

PRIPOMBE NARODNE IN ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE K TEZAM ZA NOVI ZAKON O OBVEZNEM IZVODU

Z zaskrbljenostjo smo prebrali teze za novi zakon o obveznem izvodu publikacij, ki predvidevajo drastično zmanjšanje števila obveznih izvodov. Predvideno zmanjšanje bi posebno hudo prizadelo dele slovenskega naroda, ki žive izven meja Republike Slovenije.

Navajamo vrsto razlogov, iz katerih je jasno razvidno nasprotovanje Narodne in študijske knjižnice omenjenim tezam:

- Obvezni izvod predstavlja danes za nas edino hitro, ažurno in popolno informa-

cijo o založniški dejavnosti v Republiki Sloveniji

- Publikacije, ki jih prejemamo z obveznim izvodom, pokrivajo celotno slovensko založniško dejavnost, torej tudi tisto gradivo, ki ga ni na tržišču in je prav tako zanimivo za uporabnike. Ob močnem in prevladujočem vplivu založništva in sredstev množičnega obveščanja večinskega naroda, so knjige in periodika iz obveznega izvoda za manjšino ena redkih možnosti sprotnega soočanja s stvarnostjo in snovanji matičnega naroda.
- Nobeno denarno nadomestilo ne more kriti tega, kar za nas predstavlja obvezni izvod. Naj navedem nekaj podatkov o delovanju NSK:

1. knjižničarsko delo opravljajo tri osebe
2. urnik odprtja je 50 ur tedensko
3. v letu 1991 smo zabeležili skoraj 10.000 obiskov, predvsem mladine
4. izposoja stalno narašča (leta 1991 smo izposodili 6400 knjig), prav tako povpraševanje po periodiki in medbibliotečni izposoji (do aprila 1992 47 prošenj)
5. letni prirast knjižnega fonda je približno 2200 enot
6. NSK opravlja domoznansko dejavnost za področje, kjer živijo Slovenci v Italiji ter sestavlja letno Slovensko bibliografijo v Italiji.

V današnjih pogojih in s sedanjim stanjem personala bi bilo nemogoče voditi in izvajati tako nabavno politiko, ki bi vsaj približno zadoščala potrebam osrednje slovenske knjižnice v Italiji. Uvoz slovenskih knjig in periodike bi zaradi carine predstavljal za našo ustanovo še dodatno finančno breme.

- Obvezni izvod je danes za našo knjižnico največja podpora, ki jo prejemamo iz matične domovine. Mislimo, da dva izvoda knjig iz Slovenije, namenjena zamejskim knjižnicam, ne moreta biti taka huda denarna obremenitev, da bi jo slovensko založništvo ne moglo prenesti. Vsakršna okrnitev sedanjega stanja bi bila za nas prehud udarec.
- Nadalje predstavlja obvezni izvod urešničitev zamisli o enotnem slovenskem kulturnem prostoru
- Nazadnje je celotno gradivo slovenskega obveznega izvoda, ki je na razpolago izven meja Republike Slovenije, pomembna izložba novo nastale evropske države in referenčna točka za njeno spoznavanje.

Narodna in študijska knjižnica, Trst

STROKOVNI SVET ZA KNJIŽNIČARSTVO

POUDARKI 6. SEJE

Dne 22.4.1992 je bila v prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice 6. seja Strokovnega sveta za knjižničarstvo R Slovenije z naslednjim dnevnim redom:

1. Potrditev zapisnika 5. seje
2. Domoznanska dejavnost v KIS-u: obravnava in potrditev osnutka gradiva
3. Teze za Zakon o obveznem izvodu
4. Programske osnove nove Univerzitetne knjižnice v Ljubljani

5. Informacija o poteku imenovanja osrednjih knjižnic za določena strokovna področja

6. Potrditev zaključnega računa za leto 1991

7. Razno

V uradnem zapisniku je razprava iz seje precej obširno povzeta, zato smo zaradi pomanjkanja prostora primorani objaviti le glavne misli poročevalcev in sklepe.

ad 1)

Na zapisnik 5. seje člani Strokovnega sveta niso imeli pripomb in so ga potrdili.

ad 2)

Uvodne besede pri tej točki je podala Silva Novljan, soavtorica gradiva "*Domoznanska dejavnost v knjižničnem informacijskem sistemu*". Poudarila je, da je obravnavano gradivo organizacijski dokument in da se vsebinsko navezuje na vsa ostala gradiva, ki so bila že doslej napisana o domoznanski dejavnosti. Posebej je opozorila, da je potrebno to dejavnost narediti živo in obenem prosila člane Strokovnega sveta še za morebitne dodatne pisne pripombe in sugestije.

Po obširni razpravi so bili sprejeti prvi trije sklepi:

1. SKLEP: *Strokovni svet za knjižničarstvo sprejme gradivo "Domoznanska dejavnost v knjižničnem informacijskem sistemu" kot strokovno podlago, ki naj jo Enota za razvoj knjižničarstva uveljavi v bibliotekarski stroki.*

2. SKLEP: *Ministrstvo za kulturo naj ta strokovna izhodišča upošteva pri financiranju te dejavnosti.*

3. SKLEP: *Terminološka komisija naj še natančneje definira domoznansko dejavnost.*

ad 3)

Tomo Martelanc je Strokovni svet za knjižničarstvo obvestil o potrebi po novem zakonu o obveznem izvodu ter seznanil člane z dosedanjim delom na osnutku tega zakona. Poudaril je, da sta najbolj pereča problema določitev števila izvodov obveznega izvoda ter določitev zavezancev: tiskarne ali založbe. Založniki zastopajo mnenje o čim manjšem številu obveznih izvodov, največ 3, ker so sedaj podvrženi tržnim zakonitostim in plačevanju davkov. Splošnoizobraževalne knjižnice pa želijo še naprej prejemati obvezni izvod. Opozoril je tudi na poseben položaj zamejskih knjižnic, ki jim obvezni izvod pomeni drago ceno pomoč za njihovo delovanje.

Po obširni in izčrpni razpravi, v kateri so sodelovali vsi člani Strokovnega sveta, sta bila sprejeta naslednja sklepa:

4. SKLEP: *Strokovni svet odлага odločanje o Zakonu o obveznem izvodu publikacij. Ministrstvo za kulturo pa bo medtem sklicalo sestanek z založniki in bibliotekarji, na katerem bi uskladili mnenja.*

5. SKLEP: *Delovna skupina, ki je pripravila teze, naj gradivo dopolni s predlogi iz razprave 6. seje Strokovnega sveta, ter z razpravo na sestanku na Ministrstvu za kulturo.*

ad 4)

Mag. Bernard Rajh je povzel glavne točke iz gradiva: *Programske osnove nove Univerzitetne knjižnice Ljubljana*. V gradivu je zajeto mnenje vseh soudeleženih strank. Čeprav je bilo gradivo že večkrat usklajeno in dopolnjeno, še vedno prihaja do novih pripomb.

Pri tej točki je bil sprejet

6. SKLEP: *V dokumentu "Programske osnove Univerzitetne knjižnice Ljubljana" naj se v smislu sklepa Vlade Republike Slovenije z dne 26.7.1992, v prvi točki črta drugi in tretji stavek.*

Strokovni svet za knjižničarstvo je pripravljen podpreti le tako redigiran dokument.

ad 5)

Uvodno obrazložitev pri tej točki je imel Ivan Kanič. Strokovni svet je seznanil z vsebino sestanka, ki je bil 19. marca 1992 na Ministrstvu za znanost in tehnologijo, na katerem so evidentirali probleme, ki se pojavljajo pri imenovanju osrednjih knjižnic za določeno strokovno področje. Problemi so naslednji: število osrednjih knjižnic, oblike koordinacije med knjižnicami, časovna kritičnost imenovanja osrednjih knjižnic, strokovni ali regionalni pristop ter dobo imenovanja osrednjih knjižnic. Opozoril je, da bo imelo zavlačevanje imenovanja osrednjih knjižnic resne posledice za delovanje osrednjih knjižnic, med drugim tudi to, da se bodo same organizirale ne glede na smernice in projekt, s katerim je opredeljen in načrtovan skupni sistem.

Sprejet je bil

7. SKLEP: *Osrednje knjižnice za določeno strokovno področje je treba čimprej imenovati, zato Strokovni svet za knjižničarstvo predlaga Ministrstvu za znanost in tehnologijo, da čimprej opravi vse potrebne koordinacije v pristojnih komisijah.*

ad 6)

Člani Strokovnega sveta za knjižničarstvo so brez pripomb potrdili predloženi zaključni račun za leto 1991.

Zapisnik 6. seje bodo člani potrdili na naslednji seji dne 3.6.1992. Na tej seji bo ena izmed pomembnejših točk dnevnega reda razprava o gradivu: *"Kooperativni online bibliografski sistemi in servisi - COBISS."*

Ana Martelanc

IZOBRAŽEVANJE

MAURICE B. LINE — GOST NUK

Z veseljem vam sporočamo, da bo v času od 15. do 19. junija na povabilo NUK-a v Sloveniji na delovnem obisku svetovno znani strokovnjak s področja bibliotekarskih in informacijskih ved - **Maurice B. Line** iz Velike Britanije. Profesor Line se je v več kot tridesetletni praksi ukvarjal zlasti z ugotavljanjem potreb uporabnikov, razvojem visokošolskih knjižnic, vlogo nacionalnih knjižnic, z vprašanji splošne dostopnosti informacij in publikacij ter s procesi prenosa informacij v prihodnosti. Še posebej znan je po tezi, da je knjižničarstvo bistveni del komunikacijskega procesa. Profesor Line je avtor več kot 230 člankov, napisal ali uredil je 12 knjig in preko 50 raziskovalnih poročil.

Prve tri dni se bomo z avtorjem srečali delavci NUK-a, 18. in 19. junija (četrtek in petek) pa bo pod njegovim vodstvom potekala posebna delavnica (workshop) za udeležence iz slovenskih in zamejskih knjižnic. Ker je število udeležencev omejeno (25), bomo prijave sprejemali le do zasedbe mest oz. najkasneje do 5. junija 1992. Delo bo teklo v angleškem jeziku (ne bo prevajanja!), v veliki sejni dvorani Univerze v Ljubljani (Vegova 1).

Teme:

- knjižnični management
- medosebni odnosi v knjižnicah
- splošna dostopnost informacij
- pridobivanje oz. preskrba z gradivom v prihodnosti

- načrtovanje nacionalne bibliografske dejavnosti

- merjenje učinkovitosti

- prihodnost knjižnic

Urniki:

- četrtek, 18. junija: 10-13 in 14-17 (odmor 13-14)
- petek, 19. junija: 9-14 (odmor 11-11.30)

Kotizacija na udeleženca znaša 3.000 SLT in jo nakažete na račun NUK: 50100-603-40295, z oznako "LINE", potem, ko bomo potrdili vašo udeležbo. Prijavnica je priložena *Knjižničarskim novicam*.

Podrobnejše informacije lahko dobite v Enoti za razvoj knjižničarstva (Melita Ambrožič), telefon 061/ 150-141 int. 39.

dr. Mirko Popovič

MAURICE B. LINE — SELEKTIVNA BIBLIOGRAFIJA

Na podlagi zapisov iz podatkovne baze LISA (Library & Information Science Abstracts), ki jo imamo v INDOK centru/knjižnici za bibliotekarstvo na CD-ROMu, smo pripravili izbor del (zlasti člankov) M. B. Linea, za tiste interesente, ki bi se pred njegovim prihodom radi seznanili z njegovim delom.

- Document provision and supply in less developed countries with particular reference to the potential of regional systems. Line Maurice B. Interlending and Document Supply; 18 (2) Apr 90, 47-51.

- Staff development in libraries. Line Maurice; Robertson Keith. *British Journal of Academic Librarianship*; 4 (3) 1989, 161-175.
- Access to resources: the international dimension. Line Maurice B. *Biblioteche Oggi*; Supplement to 7 (6) 1989, 25-33.
- National libraries in a time of change. Line Maurice B. *Biblioteche Oggi*; Supplement to 7 (6) 1989, 35-45.
- Do we need national libraries, and if so what sort? An assessment in the light of and analysis of national library and information needs. Line Maurice B. *Alexandria*; 2 (2) July 90, 27-38.
- Universal availability of publications in an electronic age. Line Maurice B. *Tudományos és Muszaki Tájékoztatás*; 37 (6) 1990, 229-232
- National libraires in a time of change. Line Maurice B. *Yad La Kore*; 24 (3-4) June 90, 38-45
- The research library in the enterprise society. Line Maurice B. *Australian Library Journal*; 38 (3) Aug 89, 197-209.
- Universal availability of publications in an electronic age. Line Maurice B. *IATUL Quarterly*; 3 (4) Dec 89, 214-223.
- National library and information needs: alternative ways of meeting them, with special reference to the role of national libraries. Line Maurice B. *IFLA Journal*; 15 (4) 1989, 306-312.
- Interlending and document supply in a changing world. Line Maurice B. *International Forum on Information and Documentation*; 14 (3) July 89, 23 -26.
- Beyond networks: national and international resources. Line Maurice B. *IATUL Quarterly*; 3 (2) June 89, 107-112.
- The research library in the enterprise society. Line Maurice B. *London University, Library Resources Co-ordinating Committee*, 1988, 23p. (Occasional Publication 8)(ISBN 0-7187-0867-9)
- National libraries 2. 1977-1985. Line Maurice B.; Line Joyce. *Aslib*, 1987, 398p. (Aslib Reader Series 6), (ISBN 0-85142-203-9)
- The impact of CD-ROM on library operations and universal availability of information: 11th International Essen Symposium 26 September-29 September 1988: *Festschrift in honour of Dr. Maurice B. Line*. Helal A. H.; Weiss J. W.; Line M. B.; Essen, *Essen University Library*, 1989, 240p. (Publications of Essen University Library No. 11), (ISBN 3-922602-12-6)
- Commercial and revenue raising activities in national libraries. Line Maurice; Scott Peter. *IFLA Journal*; 15 (1) 1989, 23-36
- Satisfying bibliographic needs in the future—from publisher to user. Line Maurice B. *Catalogue and Index*; (90/91) Autumn/Winter 88, 10-14.
- Information for science and technology: the organization and financing of national and information provision for S & T. Line Maurice B. *Open*; 20 (5) May 88, 166-171.
- Measuring the performance of document supply systems. Line Maurice B. *Interlending and Document Supply*; 16 (3) July 88, 81

- National repository planning. Line, Maurice B. *International Library Review*, 20 (3) July 88, 309-319.
- National libraries in a time of change. Line, Maurice B. *IFLA Journal*, 14 (1) 1988, 20-28.
- The supply of scientific and technical information - public or private responsibility? Line, Maurice B; British Library. *Tidskrift for Dokumentation*, 41 (4) 1985, 97-103
- The role of national libraries in UAP. Line, Maurice B; Universal Availability of Publications. *Information Development*, 2 (3) July 86, 167-174.
- The survival of academic libraries in hard times: reactions to pressures, rational and irrational. Line, Maurice B. *The British Journal of Academic Librarianship*, 1 (1) Spring 86, 1-12.
- UAP and audiovisual materials. Line, Maurice B. *IFLA Journal*, 12 (2) 1986, 91-103.
- Research collections under constraint and the future co-ordination of academic and national library provision. Davies, A; Cooper, K R; Roberts, E F D; Forty, A J; British Library Research and Development Department-BLRD report 5907; Brown, R; Naylor, B; Line M B. *British Library and SCONUL*, 1986, 83p. (BLRD report 5907)
- Universal Availability of Publications (UAP). Line, Maurice B; Vickers, Stephen; *IFLA Journal*, 12 (4) 1986, 325-328.
- Access to the nation's resources of non-book materials. Line, Maurice B. *Audiovisual Librarian*, 12 (2) May 86, 63-68.
- National planning and the impact of electronic technology on document provision and supply. Line, Maurice B. *Libri*, 35 (3) Sept 85, 181-190.
- Access to resources: the international dimension. Line, Maurice B. *Library Resources and Technical Services*, 30 (1) Jan/Mar 86, 4-12.
- Improving the availability of publications: a comparative assessment of model national systems. Vickers, Stephen; Line, Maurice. Wetherby, British Library Lending Division and IFLA International Programme for UAP, 1984, 100p. (ISBN 0-7123-2016-4)
- The British Library Lending Division as a central document supplier. Line, Maurice B. *Inspel*, 16 (4) 1982, 209-224.
- National library and information planning. Line, Maurice B; British Library. *International Library Review*, 15 (3) July 83, 227-243.
- Guidelines for national planning for the availability of publications. Vickers, Stephen C J; Line, Maurice B. British Library, Lending Division, IFLA International Office for UAP, 1983, 47p. (ISBN 0-7123-2014-8)
- Problems in the availability of some social science publications. Line, Maurice B. *Interlending and Document Supply*, 11 (1) Jan 83, 3-6.
- Document delivery, now and in the future. Line, Maurice B. *Aslib Proceedings*, 35 (4) Apr 83, 167-176.
- Researching into the availability of publications. Line, Maurice B. *Library Quarterly*, 53 (3) July 83, 292- 306.

- Do we really need libraries? Blagden, John(ed); Topping, P; Line, M B et al.; Library Association (UK) and Cranfield Institute of Technology Conference on performance assessment; Cranfield Institute of Technology (UK) and Library Association Conference on performance assessment. Cranfield, Cranfield Press, 1983, 147p. (ISBN 0-902937-91-X)
- Universal Availability of Publications (UAP): a programme to improve the national and international provision and supply of publications. Line, Maurice; Vickers, Stephen; Line, M B; Vickers, S. Munich etc. , K. G. Saur, 1983, 139p. (IFLA Publications 25). (ISBN 3-598 - 20387-X)
- The national supply of serials: Centralisation versus decentralization. Line, Maurice B. *Serials Review*, 8 (1) Spring 82, 63-65.
- IFLA's programme of UAP-Universal Availability of Publications. Line, Maurice B; Vickers, Stephen. *International Forum on Information and Documentation*, 7 (3) July 82, 8-9.
- National interlending systems: a comparative study of existing systems and possible models. Line, Maurice B; Briquet de Lemos, Antonio A; Vickers, Stephen C J; Smith, E Sydney; de Lemos, A A Briquet; Lemos, A A Briquet de. Paris, Unesco, General Information Programme, 1980, 134p.(PGI/78/WS/24 rev)
- UAP: stage one completed. Line, Maurice B; Universal Availability of Publications Bookseller, (4003) 11 Sept 82, 1040-42.
- The availability of old, rare and precious books: problems and solutions. Line, Maurice B. *Interlending Review*, 10 (4) Oct 82, 119-124.
- The international provision and supply of publications. Line, Maurice; Kefford, Brian; Vickers, Stephen. Paris, Unesco, General Information Programme and UNISIST, 1981, 86p. (PGI/81/WS/30)
- International Congress on Universal Availability of Publications. Paris. 3 -7 May 1982. Contributions on Copyright. Background document No. 2. Line, Maurice; Kefford, Brian; Vickers, Stephen. Paris, Unesco, General Information Programme, UNISIST and IFLA, 1982, 23p. (PGI-82/UAP/4)
- Universal Availability of Publications (UAP): an introduction. Line, Maurice B. *Scandinavian Public Library Quarterly*, 15 (4) 1982, 78-79.
- International Seminar on National Document Provision 1980. Line, M B. *Interlending Review*, 9 (1) Jan 81, 23-26.
- National interlending systems: a comparative study of existing systems and possible models. Line, Maurice B; ED 188-611. Paris, UNESCO, 1978, 314p. ERIC report.
- UAP and patterns of interlending. Line, M B. *Interlending in the 80's: proceedings of a national conference held at the University of Queensland, Brisbane. 27th-29th August, 1980*, 1-11.
- Access to documents: co-operation versus centralisation. Line, Maurice. *Peebles-'81: proceedings of the 67th annual conference of the Scottish Library Association 25-28 May 1981-Theme for the times: a consideration of some of the major issues confronting libraries in the 1980's*, 25-35.
- The need for improved worldwide provision of publications. Line, Maurice B.

- Unesco Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration, 4 (1) Jan-Mar 82, 8-17, 75.
- Libraries and information services in a post-technological society. Line, Maurice B. J. Libr. Automn., 14 (4) Dec 81, 252-267.
 - Planning interlending systems in developing countries. Line, Maurice B. Inspel, 16 (2) 1982, 69-78.
 - Core collections of journals for national interlending purposes. Kefford, Brian; Line, Maurice; Kefford, B; Line, M B. Interlending Review, 10 (2) Apr 82, 35-43.
 - The role of national libraries: a reassessment. Line, Maurice B. Libri, 30 (1) Mar 80, 1-16.
 - Universal Availability of Publications and developing countries. Line, M B. Resource sharing of libraries in developing countries. Proceedings of the 1977 IFLA/Unesco Pre-session Seminar for Librarians from Developing Countries, Antwerp University, August 30-September 4, 1977, 162-169.
 - Universal availability of publications-an IFLA project. Line, Maurice B; IFLA Office for International Lending. Open, 12 (7/8) July/Aug 80, 356-361.
 - Universal Availability of Publications and the publisher and bookseller. Line, Maurice B. Bookseller, (3895) 16 Aug 80, 668-670.
 - Is cooperation a good thing? Line, Maurice B. Library cooperation: trends, possibilities and conditions: proceedings of the eighth meeting of IATUL, Enschede, May 28-June 1, 1979, 5-14.
 - Document supply in the context of Euro-net: a statement by 4 librarians. Birkelund, Palle; Chauveinc, Marc; Line, Maurice B; Schlitt, Gerhard; EURONET. Proceedings of the workshop on document delivery, Luxembourg, 26 November 1979, 14-18.
 - Principles for national interlending systems. Line, Maurice; Vickers, Stephen. Revista da Escola de Biblioteconomia da UFMG, 10 (1) Mar 81, 13-26.
 - The practical impact of UAP. Line, Maurice B. et al. Unesco Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration, 1 (2) Apr-June 79, 76-103.
 - Criteria for selecting material for a central lending stock. Line, Maurice B. Interlending Rev. , 7 (4) Oct 79, 126-129.
 - Barriers on the road to universal availability of publications. Line, Maurice; UAP; IFLA Libr. Ass. Rec., 80 (11) Nov 78, 570-571.
 - Principles of national interlending systems. Line, Maurice B; Vickers, Stephen. Interlending Rev. , 6 (2) Apr 78, 50-53.
 - Policy, management and communications at the British Library Lending Division. Line, Maurice B. Interlending Rev. , 6 (4) Oct 78, 118-124.
 - Universal Availability of Publications. van Wesemael, L; Line, M B. Focus on International and Comparative Librarianship, 9 (3) 1978, 27-30.
 - Principles of international lending and photocopying. Line, Maurice B. Int. Libr. Rev., 9 (3) July 77, 369-379.

- The principles of cost recovery for international loans. Line, Maurice B. IFLA Journal, 2 (2) 1976, 81-86.
- The effect of a large scale photocopying service on journal sales. Line, Maurice B; Wood, D N (with the assistance of); Wootton, C B; Bower, C A. J. Docum., 31 (4) Dec 75, 234-245.
- Local acquisition policies in a national context. Line, M B. The Art of the Librarian; edited by Alan Jeffreys. Newcastle-upon-Tyne, Oriel Press for the Library of the University of Newcastle upon Tyne, 1973, 1-13.
- Some notes on book stealing. Line, M B. Libr. Ass. Rec., 71 (4) Apr 69, 115-116.
- Interlibrary loan requests refused by libraries: the scope for improvement. Line, M B. National Central Library Newsletter, (12) Apr 72, 8-9.

Ivan Kanič, Dare Balažic

PREDAVANJE O AMERIŠKIH KNJIŽNICAH

V Narodni in univerzitetni knjižnici pripravljamo predavanje o dveh znanih ameriških knjižnicah: o Kongresni knjižnici (*Library of Congress*) in novozgrajenem knjižničnem centru v Chicagu (*Harold Washington Library Center*). Dejavnost in funkcije Kongresne knjižnice bo predstavil mag. Jože Kokole, ki se je pred kratkim vrnil z večmesečnega izpopolnjevanja v tej knjižnici. To predavanje predstavlja prvega iz ciklusa predavanj o Kongresni knjižnici, ki bodo tekla predvidoma v mesecu

oktobru. Harold Washington Library Center pa je pred kratkim obiskala Nada Čučnik-Majcen in bo poskušala knjižnico predstaviti skozi kritična očala obiskovalca, ki zna opaziti tako prednosti kot pomanjkljivosti takšne novogradnje.

Predavanja bodo v razstavni dvorani NUK, v sredo 3. junija ob 10. uri, ponovitev pa bo v četrtek, 4. junija ob isti uri. Prijavnice smo poslali vsem področnim bibliotekarskim društvom, matičnim splošnoizobraževalnim knjižnicam, osrednjim visokošolskim knjižnicam in sekciji za specialne knjižnice pri ZBDS. Če niste bili obveščeni, pa bi se predavanja radi udeležili, lahko pokličete na tel. (061) 150-141, int. 39. Žal smo omejeni z velikostjo dvorane in bomo prijave sprejemali samo do zasedbe prostora.

Melita Ambrožič

RAČUNALNIŠKA UČILNICA V NUK

Dolgo in zelo težko pričakovana računalniška učilnica v Narodni in univerzitetni knjižnici - je končana! Po vseh potrebnih testiranjih (predvidoma do konca meseca maja), bo NUK začela najprej izvajati izobraževanje za delo v sistemu COBISS. Knjižnice prosimo, da Enoti za razvoj knjižničarstva pri NUK takoj (pismeno) sporočijo potrebe po vrsti in vsebini izobraževanja ter predvidenih udeležencih, da bomo lahko najbolj nujne tečaje pripravili že v mesecu juniju. Izdelali pa bomo tudi terminski koledar izobraževanja za jesen. Izobraževanje bomo koordinirali z IZUM-om.

M. Ambrožič

TEČAJI ZA PRIPRAVO NA STROKOVNE IZPITE IN STROKOVNI IZPITI

Zaradi velikega števila prijav smo v pomladanskem roku pripravili dva tečaja za pripravo na strokovne izpite, oba v mesecu maju. Prvi tečaj so udeleženci (vsi živi in zdravi), že končali in se (upam!) zagrizeno pripravljajo na strokovni izpit, drugi tečaj pa poteka v drugi polovici maja in se bodo tečajniki udeležili septembrskega izpitnega roka. Dopoldanski čas je namenjen predavanjem (po veljavnem pravilniku), popoldan pa so organizirani ogledi nekaterih knjižnic in oddelkov NUK. Tokrat so nam pri organizaciji obiskov pomagale naslednje knjižnice: Biblioteka SAZU, Centralna tehniška knjižnica, Centralna ekonomska knjižnica, Matematična knjižnica, Centralna medicinska knjižnica in Pionirska knjižnica. Vsem se zahvaljujemo za njihov trud!

Pa še nekaj besed o udeležencih prvega tečaja. Kar 45 jih je bilo, iz različnih vrst knjižnic in različnih delov Slovenije. "Najmočnejše" so bili zastopani knjižnični delavci iz splošnoizobraževalnih knjižnic (23), iz šolskih in visokošolskih knjižnic je bilo po 6 udeležencev, 4 iz NUK, iz specialnih knjižnic 3 ter 1 udeleženka iz CTK. Še posebej pa moramo omeniti Tadejo in Dušana iz Univerzitetnega inštituta informacijskih znanosti, Maribor, ki sta zadnji dan tečaja pomagala izvesti predstavitev sistema vzajemne katalogizacije.

Večina udeležencev se je prijavila tudi na strokovne izpite, ki bodo potekali od 8. junija dalje v NUK. Izpitna komisija je 14. maja pregledala 51 prijav in ugotovila, da vsi prijavljeni izpolnjujejo pogoje za pristop k strokovnemu izpitu. Torej - vidimo se v juniju!

Drugi izpitni rok bo tekel od 14. septembra dalje. Opozorili bi vse, ki se nanj nameravajo prijaviti, da to storijo najkasneje do 8. junija 1992. Prijavam je potrebno predložiti predpi-

sane dokumente, sicer jih bo matična služba NUK pošiljateljem vračala. Izpiti bodo tekli po sedanjem programu in pomenijo le zamik pomladanskega roka, saj je kandidatov preveč, da bi bili lahko vsi izprašani v mesecu juniju.

Melita Ambrožič

ZAČETNI KNJIŽNIČARSKI TEČAJ

Do vključno leta 1988 je NUK pripravljala letne knjižničarske tečaje, ki so bili namenjeni tistim knjižničnim delavcem, ki so z delom v knjižnici šele začeli. Zadnja tri leta takšnih tečajev nismo več organizirali, ker zanje ni bilo zanimanja. Letos pa je prišlo že več pobud za organizacijo takšnega tečaja, zlasti s strani knjižničarjev iz šolskih knjižnic. Če se vaša knjižnica za tak tečaj (seveda s posodobljeno vsebino in obliko) zanima, nam to pismeno sporočite in, če je le mogoče, navedite teme, ki vas še posebej zanimajo. Če bomo do konca junija informativno prejeli vsaj 20 prijav, bomo knjižničarski tečaj organizirali v mesecu oktobru ali novembru. Oglasite se Enoti za razvoj knjižničarstva, NUK, Turjaška 1 (Melita Ambrožič).

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

REPUBLIŠKI PROGRAM KULTURE ZA LETO 1992

za področje knjižničarstva ne ponuja nobenih presenečenj. Pa bi jih lahko ali moral, če bi Ministrstvu za kulturo uspelo (ne

vem, koliko si je prizadevalo) uresničiti predlog knjižničarjev, da naj se prometni davek od prodaje knjig vrne knjižnicam za nakup knjižničnega gradiva oz. za njihov razvoj. Tako pa ostaja program pri lanskem konceptu, le da se je lani zapisanemu razmerju deležev države (50 %) in občin (30 %) za nakup knjižničnega gradiva pripisalo, da bodo s tem skušali doseči 80 % standarda nakupa, letos pa si zaradi lanske realizacije tega niso upali več zapisati. Razmerje ostaja, pri tem pa še upanje, da bodo vsaj nekatere občine prispevale več kot 30 % (tam, kjer bodo prebivalci-uporabniki skupaj s knjižničarji ustrezno "tečnarili", bo morda celo uspelo!).

Država pa vsekakor namenja toliko sredstev, da bo vsaka splošnoizobraževalna knjižnica lahko kupila vsaj po en izvod knjig iz subvencioniranega programa založništva. K tem sredstvom pa so še posebej dodana sredstva za nakup knjižničnega gradiva za italijansko in madžarsko skupnost v Sloveniji.

Sredstva, ki jih Ministrstvo za kulturo predlaga za računalniško opremljanje knjižnic III. -V. skupine, razveseljujejo, a hkrati porajajo dvom o realizaciji, ker ob tem niso nikjer predvidena sredstva za plačilo članarine za vključitev v COBISS. Prav sedaj so pogodbe o uporabi storitev IZUM-a že v knjižnicah. Izračuni za članstvo opozarjajo, da dostopnost do podatkov v vzajemnem katalogu nikakor ne bo poceni. Opozorim naj le, da to ceno v splošnoizobraževalnih knjižnicah ne bi smel davkoplačevalec plačati še drugič kot uporabnik!

V programu pa splošnoizobraževalne knjižnice, ki imajo na svojem območju demografsko ogrožene kraje, ne smejo spregledati sredstev, ki jih Ministrstvo namenja za nakup knjižničnega gradiva in opremo knjižnic. Takoj naj pripravijo programe, jih finančno ovrednotijo ter pošljejo Ministrstvu za kulturo. Morda pa bo iz tega žaklja dovolj denarja, da

si opomorejo tisti, ki so te pomoči najbolj potrebni.

Silva Novljan

ZBIRAMO GRADIVO ZA "KOROTAN" NA DUNAJU

Zveza SIK nam je poslala v objavo naslednje pismo:

Spoštovani,

Vsakemu študirajočemu Slovincu je poznan akademski dom "KOROTAN" na Dunaju. Korotan je hotel, študentski dom za slovenske študente in Slovenski kulturni center, ki si prizadeva, da bi promoviral našo kulturo v cesarskem mestu.

Vse bolj se kaže potreba, da na Dunaju uredimo izbrano slovensko knjižnico. Predvsem študenti in drugi dunajski Slovenci radi posegajo po domačih knjigah. Gostom z veseljem pokažemo tudi lepote naše dežele, ki je zajeta v nekatere lepe monografije. Seveda je tega občutno premalo. Študentje želijo zbirko slovenskih klasikov in sodobnih pesnikov in pisateljev. Mnogi namreč študirajo na Dunaju slavistiko in je za njih domača knjižnica lahko nepogrešljiv vir informacij. Zelo pogrešamo tudi slovenska enciklopedična dela.

Iskreno bi vam bili v imenu vseh Slovencev na Dunaju in še posebej v imenu študentov doma Korotan izredno hvaležni, če nam po svojih bogatih izkušnjah in kontaktih svetujete ali sami posredujete izbor knjig, ki bi obogatili našo knjižnico in s tem prosvetljenost ter zavednost naših rojakov. Človeka izven domovine večkrat žeja po domači besedi, podobi ali fotografiji iz rodnih krajev.

Vaša pozornost in predanost kulturi nas zavezuje, da vam tudi mi z veseljem ustrezemo.

S hvaležnostjo iskreno pozdravljeni,

Mag. Anton Levstek, Direktor

Zveza SIK prošnjo in pobudo Slovenskega kulturnega centra na Dunaju sprejema in podpira ter organizira zbiranje gradiva. Vse slovenske SIK prosimo, da za Center darujejo slovenske leposlovne in domoznanske knjige in drugo knjižnično gradivo (govorne kasete, gramofonske plošče, boljše in izčrpnjše turistične prospekte svojih krajev, zemljevide...), tako bomo pomagali knjižnici Centra, hkrati pa tudi propagirali vrednote naše domovine Slovenije.

Darovano knjižnično gradivo bomo zbirali v *Krajevni knjižnici dr. F. Škerla* (podružnica Knjižnice Bežigrad) v Ljubljani, Vojkova c. 87a, in sicer 9. in 11. junija 1992 od 8.00 do 16.00 ure. Knjižnica se nahaja v naselju BS-3 za Bežigradom.

Za morebitne podrobnejše informacije se obračajte na Knjižnico Bežigrad, tel. 061/322-955.

Za Upravni odbor Zveze SIK:
Ludvik Kaluža

ŠOLSKE IN MLADINSKE KNJIŽNICE

SLOVENSKA SEKCIJA MEDNARODNE ZVEZE ZA MLADINSKO KNJIŽEVNOST — IBBY

IBBY (*International Board on Books for Young People*) je bil ustanovljen leta 1953 v Zürichu na pobudo pisateljice in novinarke Jelle Lepman. IBBY povezuje ljudi po svetu,

ki si prizadevajo vzbuditi interese in veselje pri mladih do knjig in literature. Spodbuja razvoj mladinske književnosti v posameznih deželah, organizira strokovne seminarje za izpopolnjevanje literarnih pedagogov, spodbuja znanstvena raziskovanja na področju mladinske književnosti in si prizadeva, da so mladim po svetu enako dostopna kvalitetna literarna dela.

IBBY sestavlja 51 sekcij posameznih držav in nekaj individualnih članov. Posamezne sekcije predlagajo člane izvršnega odbora IBBY, ki so izvoljeni na kongresih vsaki dve leti.

IBBY podeljuje vsaki dve leti Andersenovo nagrado. To najpomembnejše mednarodno priznanje za mladinsko književnost se podeljuje od leta 1956 pisateljem, od leta 1966 pa tudi ilustratorjem mladinskih knjig. Najboljša dela posameznih pisateljev, ilustratorjev in prevajalcev, ki jih predlagajo nacionalne sekcije, uvrsti IBBY na častno listo.

Nagrada IBBY-Asahi se od 1987. leta podeli vsako leto ustanovi, ki ima v svoji deželi pomemben delež pri spodbujanju in razvijanju branja. Denarno nagrado 1 milijon jenov prispeva japonsko časopisno podjetje *Asahi Shimbun*.

IBBY izdaja strokovno revijo *Bookbird*, ki izide štirikrat letno. V IBBY je bil 2. april, rojstni dan H. Ch. Andersena, proglašen za mednarodni dan otroških knjig. Vsako leto je ena od sekcij pokroviteljica tega dne in pisatelj in ilustrator te dežele sta avtorja poslanice in plakata, namenjena otrokom sveta.

IBBY sodeluje z UNESCO in UNICEF, je član IBC (*International Book Committee*), član IFLA (*International Federation of Library Associations*), sodeluje z IRA (*International Reading Association*), BIB (*Biennale of Illustrations Bratislava*) in še drugimi pomembnimi organizacijami. Leta 1985 je IBBY osnoval dokumentacijski center na Inštitutu za specialno pedagogiko v Oslu, v okviru katerega pripravlja seminarje in razstave.

Slovenci smo v okviru jugoslovanske sekcije že bili pridruženi IBBY in v letih, ko je sekcijo vodila gospa Zorka Peršič, takratna direktorica založbe Mladinska knjiga, tudi obojestransko zelo uspešno sodelovali (v Ljubljani je bil kongres IBBY, pisateljica Ela Peroci in ilustratorica Lidija Osterc sta bili imenovani na častno listo, Ela Peroci je tudi napisala poslano ob mednarodnem dnevu otroških knjig, naši avtorji in naša mladinska književnost je bila preko revije *Bookbird* predstavljena svetu, idr.). Sekcija je zamrla že pred nekaj leti, ko njen sedež ni bil več v Sloveniji.

Sedaj je priložnost, da ustanovimo slovensko sekcijo IBBY, ki je po statutu IBBY lahko v vsaki državi le ena.

Prve korake smo sredi letošnjega aprila že naredili. V Knjižnici Otona Župančiča, enoti Pionirska knjižnica v Ljubljani, smo prisotni pisatelji, ilustratorji, prevajalci, bibliotekarji, literarni teoretiki in pedagogi sklenili, da soglašamo z ustanovitvijo slovenske sekcije IBBY in imenovali ožji odbor, ki naj uredi formalnosti okrog ustanovitve slovenske sekcije in včlanjenja v IBBY. Člani ožjega odbora so: Igor Longyka (Zveza bralnih značk), Zorka Peršič, Tanja Pogačar (Pionirska knjižnica v Lj.), Marjana Samide (Založba Mladinska knjiga), Darka Tancer Kajnih (Pedagoška fakulteta v Mariboru).

Tanja Pogačar

POGOVOR O PRAVLJICI

Majsko srečanje knjižničarjev v Pionirski knjižnici (enota Knjižnice Otona Župančiča) je bilo namenjeno pravljici. Letos mineva namreč 30 let, kar v Pionirski knjižnici sistematično in redno pripravljamo ure pravljič.

Vsak narod ima svoje pravljice in mnogim pisateljem je pravljica ena od priljubljenih lite-

rarnih zvrsti. Nas je zanimala pravljica predvsem kot soznačnica za otroško književnost in kot otrokom najprimernejša literarna zvrst, ki naj bi ga spremljala ne le v ranem otroštvu, temveč tudi pri šolskem pouku. Danes dobiva pravljica posebno vlogo tudi zaradi vse močnejšega in vsestranskega prodora raznih medijev.

Želeli smo, da bi bilo strokovno srečanje spodbuda in potrditev tistim, ki pravljico posredujejo otrokom. Udeležilo se ga je 90 knjižničarjev iz šolskih knjižnic in mladinskih oddelkov splošnoizobraževalnih knjižnic iz vse Slovenije. K sodelovanju smo povabili štiri strokovnjakinje, ki so vsaka s svojega področja osvetlile pomen pravljice za otoka.

Marjana Kobe, profesorica za mladinsko književnost na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, ki je pred 30 leti začela z urami pravljič v Pionirski knjižnici (in to potem 15 let zlahtno opravljala), je naredila zgodovinski pregled pravljice kot literarne zvrsti, ki je do danes v svojem razvoju dosegla predvsem tri pomembne oblike: ljudsko, klasično in sodobno pravljico. V njih je primerjala pravljicne junake, funkcijo predmetov (od čudežnih predmetov v ljudski pravljici do vloge otroških igrač v sodobni pravljici), logiko pravljice dogajanja, pravljico kot nosilko moralnega nauka idr. Kakršna je že pravljica po izvoru, s fantastičnim preseganjem stvarnosti je nosilka sporočil, ki se udejanjajo v območju umetniškega in so obenem blizu otroškemu pristnemu čudenju in čudežnemu doživljanju življenja.

Ljubica Marjanovič-Umek, profesorica na oddelku za psihologijo na ljubljanski Filozofski fakulteti, je s stališča razvojne psihologije utemeljila pomen pravljice v otrokovem razvoju. Pravljica je pomembna za njegov čustveni in socialni razvoj ter v iskanju odgovora, kdo sem, prav tako pa za otrokovo spoznavanje in osvajanje predstavnega sveta. Ker ima pravljica v otrokovem razvoju daljnosežne posledice,

dice, mu posredujemo kvalitetne, izvirne in bogate pravljice.

Slavica Pogačnik-Toličič je iz dolgoletne prakse kot klinična psihologinja med drugim poudarila, kako potrebno bi bilo tudi staršem povedati o pomenu pravljice za zdrav otrokov duševni in duhovni razvoj. Predvsem v ranem otroštvu naj bi bila pravljica skupno doživljanje otrok in staršev. To bi najbrž tudi odrasle zadrževalo pri pravljicnem (pristnem, neprikitem) doživljanju življenja in narave. Med drugim je opozarjala tudi na številne manipulacije s pravljico v sodobnem svetu (npr. kič, reklama, pa tudi nekatere "strokovne" razlage).

Dora Gobec s Pedagoškega inštituta v Ljubljani pa je razložila pomen pravljice s stališča sodobne pedagogike. Pravljica na fantastičen umetniški način posreduje otroku, kar je človeštvo doseglo v nekem času, posreduje mu duh časa; pravljica otroka potrjuje in spodbuja v celoti, celostno; pravljica potrjuje otroka za življenje, potrjuje smisel življenja in ga s tem postavlja v srečno sedanost in prihodnost. Poudarila je pomen pravljичnega dogajanja med otrokom in vzgojiteljem oz. učiteljem.

Vse štiri govornice so bile strokovno zanimive in prepričljive, obenem pa tudi očarljive, ker so s posredovanjem osebnih spominov in izkušenj dokazovale, kako pomembna je pravljica v njihovem življenju. Prav osebna prizadetost in iskrenost pa je pri tovrstnem posredovanju zelo pomembna. Zato tudi je srečanje o pravljici, čeprav morda malo dolgo in zahtevno za poslušalce, potekalo v pravljicnem vzdušju.

Poslušalci so zagotovo dobili mnogo informacij, napotkov in potrdil za razumevanje pravljic in za svoje nadaljnje delo pri posredovanju pravljic otrokom. Najbrž bi bilo koristno kaj kmalu organizirati še eno podobno srečanje, kjer bi podrobneje osvetlili vlogo knjižničarja pri posredovanju pravljic in priprav ter izvedbo pravljicnih ur v knjižnici. Za

takojšnjo pomoč objavljamo **seznam literature**, ki smo jo pripravili v ta namen. Seznam prinaša le izbor tovrstne literature (predvsem v slovenščini in novejši), ki jo imamo v študijskem oddelku Pionirske knjižnice v Ljubljani.

1. Doderer, Klaus: Klasične otroške in mladinske knjige. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1974. (Otrok in knjiga; 3)
2. Goljevšček, Alenka: Pravljice, kaj ste? Ljubljana, Mladinska knjiga, 1991. (Kultura)
3. Hazard, Paul: Knjige, otroci in odrasli ljudje. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1973. (Otrok in knjiga; 2)
4. How to write and illustrate children's books and get them published. London, MacDonald Orbis, 1988
5. Kobe, Marjana: Pogledi na mladinsko književnost. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1987. (Otrok in knjiga)
6. Markovič, Ž. Slobodan: Zapiski o književnosti za otroke. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1975. (Otrok in knjiga; 4 in 5)
7. Rodari, Gianni: Srečanje z domišljijo. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1977. (Otrok in knjiga; 8)
8. Rotar, Janez: K umevanju pripovedništva. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1978. (Otrok in knjiga; 9)
9. Rotar, Janez: Povednost in vrsta. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1976. (Otrok in knjiga; 6)
10. Šircelj, Martina: O knjigah in knjižnicah za mladino. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1977. (Otrok in knjiga)

11. Šircelj, M., Kobe M., Gerlovič, A.: Ura pravljič. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1972. (Otrok in knjiga; 1)
12. Telling the tale: a story telling guide. Birmingham, Central Children's Library, 1988.

Opozarjamo na številne prispevke v reviji *Otrok in knjiga*, omenimo pa le naslednje v zadnjih številkah:

1. Kordigel, Metka: Bralni razvoj, vrste branja in tipologija bralcev. *Otrok in knjiga*, Maribor, 1990, 29-30 in 31.
2. Kordigel, Metka: Pravljičica in otroška fantazija. *Otrok in knjiga*, Maribor, 1991, 32.
3. Saksida, Igor: Nekaj vprašanj iz teorije mladinske književnosti. *Otrok in knjiga*, Maribor, 1991, 31 in 32.

Tilka Jamnik

PREDSTAVLJAMO VAM

SREČANJE AVSTRIJSKIH IN SLOVENSkih KNJIŽNIČARJEV, Maribor, Gradec, 24. in 25. april 1992

Pokroviteljstvo Avstrijske čitalnice v Mariboru je botrovalo srečanju, ki sta ga 24. in 25. aprila organizirali univerzitetni knjižnici iz Maribora in Gradca pod naslovom *"Moderne tehnologije in nove oblike sodelovanja med avstrijskimi in slovenskimi knjižničarji"*. Po vsebini in tudi kraju dogajanja je bilo razdeljeno v dva dela:

1. V petek, 24. aprila, je bilo posvetovanje z vabljenimi referati in okroglo mizo v Univerzitetni knjižnici v Mariboru. Od približno 60 udeležencev je bila slaba polovica Slovencev, pogovori pa so potekali v štirih sklopih:

- sistemi vzajemne katalogizacije
- uporaba tujih podatkovnih zbirk
- CD-ROM
- nekonvencionalne oblike poizvedovanja

Slovenske bibliotekarje so z referati predstavljali mag. Irena Sapač, dr. Mirko Popovič in Ivan Kanič, vse referate pa so spremljale tudi praktične računalniške predstavitve.

2. V soboto, 25. aprila, se je srečanje nadaljevalo v graški Univerzitetni knjižnici z ogledom najsodobnejše opreme za mrežno uporabo CD-ROM.

Knjižnični sistem Univerze v Gradcu združuje Univerzitetno knjižnico, tri fakultetne knjižnice in okrog 100 manjših enot, katerih fondi presegajo 2 milijona enot, letni prirast 50.000 enot, število naslovov tekoče periodike pa 10.000. Že obstoječo računalniško mrežo, preko katere so že doslej uporabljali okrog 100 svetovnih informacijskih sistemov, so v začetku leta 1992 dopolnili z napravami za mrežno uporabo podatkov na CD-ROM. Leto omogoča 32 uporabnikom istočasen dostop iz katerekoli lokacije v mreži do katerekoli od 42 laserskih plošč, ki so v uporabi 24 ur na dan. Redkeje uporabljene plošče so v napravi (jukebox), ki poskrbi za samodejno instalacijo CD-ROMa na posebno zahtevo.

Uporabniki so zadovoljni in sistem pogosto uporabljajo (program je zabeležil

v poskusnem obdobju na nekaterih podatkovnih zbirkah tudi nad 500 poizvedb mesečno), zadovoljni smo bili tudi obiskovalci.

Cena aparature opreme je zmerna, mnogo dražje je pokrivanje stroškov za mrežno licenco tolikšnega števila podatkovnih zbirk (CD-ROM).

Prihodnje srečanje, tokrat pri sosedih, bo predvidoma že letos jeseni.

Ivan Kanič

SODOBNI INFORMACIJSKI STROKOVNJAK

Predavanje Barbie E. Keiser

V ponedeljek, 13. aprila 1992 je članom Društva bibliotekarjev Ljubljana predavala gospa Barbie E. Keiser iz ZDA. Naslov predavanja je bil **Sodobni informacijski strokovnjak**. Vsi tisti, ki so se predavanja udeležili, so bili s predavanjem in s pogovorom po predavanju zelo zadovoljni. V želji, da bi dobili krajšo informacijo o tem predavanju tudi tisti člani, ki se ga niso utegnili udeležiti, objavljamo krajši povzetek.

Kariera je priložnost, da si razširimo svojo poklicno informacijsko odgovornost znotraj lastne ustanove. Klasična vloga informacijskega strokovnjaka se spreminja tako znotraj lastne ustanove, kot tudi v celotni družbi. Učinkovito se moramo spoprijeti s proizvajalci in prodajalci informacij, oblikovalci programske opreme in vsemi drugimi stvarmi, ki jih naša ustanova potrebuje.

Prihaja do sprememb v knjižničarstvu, ko se je treba preusmeriti od količine informacij k vključevanju v informacijsko tehnologijo in v informacijske sisteme. Vse te procese pa je

potrebno pravilno razumeti in njihovo uporabnost prenesti na zunanje uporabnike.

Tako bomo morali v bodoče spremeniti ta medsebojni odnos med uporabniki in njihovimi spremenjenimi potrebami:

- uporabnike bomo učili, kako se uporablja baza podatkov in kakšna je njihova zgradba
- spreminjal se bo način iskanja
- spreminjali se bodo kulturni in družbeni faktorji (življenjski stil)
- ekonomija in stvarnost bosta temeljili na finančah
- vpeljevala se bo nova tehnologija
- informacijski odnosi se bodo vzpostavili med vsemi delavci v ustanovi oz. podjetju

Kakšno dodatno vlogo bomo imeli po novem v svoji ustanovi? Postali bomo:

- interni svetovalec
- svetovalec
- vzgojitelj
- pomočnik
- učitelj

Kako bomo razširili svojo vlogo pri rokovanju z informacijami (informacijske zbirke in diseminacija) in postali proizvajalci informacij in prodajalci informacij v ustanovi in izven nje:

- povezali bomo notranje in zunanje informacije
- vključili se bomo v nove tehnologije in medije
- razširjali bomo primarne informacije

PRIJAVNICA

za udeležbo v delavnici Maurice B. Linea, dne 18. in 19. junija 1992 prijavljamo:

Ime in priimek

delovno mesto

1. _____

2. _____

Knjižnica oz. ustanova _____

Naslov in telefon _____

Kontaktna oseba _____

Prijavnico vrnite najkasneje do 5. junija 1992 na naslov: Enota za razvoj knjižničarstva, NUK, Turjaška 1, 61000 Ljubljana.